Vlaanderen
is diervriendelijk

Huisdierwijzer barbelen, danio's en rasbora's

Cyprinoidea

DEPARTEMENT
OMGEVING

vlaanderen.be/huisdierinfo

INHOUD

1 Overzicht 3
2 Natuurlijk gedrag en behoeften 4
2.1 Populaire soorten 4
3 Huisvesting en verzorging 5
3.1 Huisvesting 5
3.1.1 Gezelschap 5
3.1.2 Water 5
3.1.3 Bodembedekking 6
3.1.4 Verwarming 6
3.1.5 Filter 6
3.1.6 Belichting, planten en schuilmogelijkheden 6
3.2 Voeding 6
3.3 Verzorging 7
4 Gedrag en omgang met het dier 7
5 Gezondheid 8
5.1 Voortplanting en bijhorend gedrag 8
5.2 Meest voorkomende gezondheidsproblemen 8
6 Aankoop of adoptie 9
7 Kosten 10

1 OVERZICHT

Voer
Met een afwisseling van levend en droogvoer ben ik zeer tevreden.

Water
Ik heb een goede waterkwaliteit nodig. Ververs regelmatig mijn water en zoek op of ik graag stromend water heb.

Beschutting
Ik heb veel schuilplaatsen nodig, gebruik ook zeker een stuk hout in het aquarium. Met schaduwrijke beschutting voel ik me goed.

Gezondheid
Controleer of ik mij goed voel. Vraag bij problemen advies van een vissendierenarts.

Bodem
Ik stel weinig eisen aan het bodemmateriaal, maar veel planten stel ik zeker op prijs.

Gezelschap
Ik ben meestal wel sociaal en vreedzaam, maar zet mij niet samen met rustige, kleinere vissen.

Aquarium
Ik heb een tropisch zoetwateraquarium nodig, met een filter en verwarming.

2 NATUURLIJK GEDRAG EN BEHOEFTEN

Barbelen, danio's en rasbora's behoren tot de karperachtigen die over de hele wereld voorkomen. Er zijn ongeveer 3000 soorten, die onderling verschillen van type en grootte. Sommigen worden 120 cm lang, anderen worden tot 200 cm lang. Sommige soorten hebben twee of vier voelsprieten rond de bek, maar er zijn ook soorten zonder voelsprieten.

Door hun grootte en agressiviteit zijn sommige soorten niet geschikt om in aquaria te houden. De meeste soorten die in aquaria gehouden worden, komen uit Azië, worden maximaal 8 cm groot en zijn overdag actief. Het zijn tropische zoetwatervissen die een watertemperatuur van 22 tot 29 °C nodig hebben. De dieren komen in allerlei soorten watergebieden voor, zoals in rivieren, rijstvelden en kleine meren. Ze komen voor in alle waterlagen.

Alle soorten zijn schoolvissen en trekken dus in groepen op. De vissen vormen echter geen mooie eenheid, maar zwemmen eerder in elkaars nabijheid. Mannelijke barbelen kunnen heel onverdraagzaam zijn en elkaar en de vrouwelijke dieren voortdurend najagen. Deze zeer actieve vissen hebben veel ruimte nodig. Sommige soorten kunnen met hun wispelturige en drukke gedrag andere vissen met een rustige aard onderdrukken. Ze staan erom bekend dat ze de lange vinnen van andere vissen aanvreten. Om problemen te voorkomen zorg je best voor geschikt gezelschap en een goed ingericht, ruim aquarium.

Het bijzondere aan sommige kleine soorten is dat ze geen zijlijn-orgaan hebben (een orgaan waarmee vissen hun omgeving voelen), maar ze kunnen wel zeer goed zien en ruiken. Sommige soorten zijn echte alleseters en andere soorten eten liever plantaardig materiaal.

Indeling in het dierenrijk

Rijk	*Animalia* (Dieren)
Stam	*Chordata* (Chordadieren)
Klasse	*Actinopterygii* (Straalvinnigen)
Orde	*Cypriniformes* (Karpervormigen)
Superfamilie	*Cyprinoidea* (Karperachtigen)

2.1 POPULAIRE SOORTEN

Rasbora-soorten zijn vredelievend en meestal klein, zo'n 1,5 tot 5 cm. Ze komen in Azië voor in stilstaand water en verkiezen dichte beplanting en niet te felle belichting. Drijfplanten zijn aan te raden om het licht te dempen. Dwerg-*rasbora's* (*Boraras maculata)* behoren tot de kleinste soorten en worden slechts 2,5 cm lang. Ze komen het best tot hun recht in een speciaal aquarium met een pH van 6 tot 6,5. Een vrij recente ontdekking is de 'hemelse pareldanio', eerst *Microrasbora galaxy* genoemd maar tegenwoordig gekend onder de naam *Celestichthys margaritatus*.

De hemelse pareldanio, Celestichthys margaritatus

De zebra-danio (*Tanichthys albonubes)* komt uit Zuid-Oost China en wordt ongeveer 4,5 cm groot. Zebra-danio's zijn gemakkelijke schoolvissen die redelijk goed te houden zijn. Er zijn diverse rassen gekweekt die niet in de natuur voorkomen, o.a. met lange vinnen en diverse kleuren.

De kegelvlekbarbeel *(Trigonostigma heteromorpha)* en de sherrybarbeel (*Puntius titteya*) zijn twee redelijk gemakkelijk te houden soorten voor in een gezelschapsaquarium. Deze soorten hebben een temperatuur van 23 tot 26 °C nodig en lichtjes zuur, niet te hard water. De vijfstreepbarbeel (*Puntius pentazona*) houdt van zuurder water, en is daarom meer geschikt voor een speciaal aquarium. Deze soorten worden allemaal 4 à 5 cm groot en kan je in een aquarium houden van 60 cm x 30 cm x 30 cm (lengte x breedte x hoogte) of groter.

De sumatraan, een bekende soort.

De sumatraan (*Barbus tetrazona* of *Puntius tetrazona* of *Systomus tetrazona*) wordt ongeveer 7 cm en houdt van neutraal water. Andere bekende barbelen zijn de prachtbarbeel *(Puntius conchonius)* en de purperkop *(Puntius nigrofasciatus).* Dit zijn grote, actieve soorten die geschikt zijn voor een aquarium met een lengte van 100 cm of meer. De dieren hebben een sterke rangorde en de mannelijke dieren krijgen vaak onderling conflicten. Je kan ze goed houden met andere grote vissen.

Er worden soms grote soorten verkocht die beter niet in aquaria gehouden worden. Vuurstaart-labeo's (*Epalzeorhynchos bicolor*), haaivinbarbelen (*Balantiocheilus melanopterus*) en de "torpedobarbelen" (*puntius denisonii),* worden 15 tot 20 cm groot. Ze worden vaak agressief en hebben te weinig ruimte in een gewoon aquarium.

3 HUISVESTING EN VERZORGING

3.1 HUISVESTING

Barbelen, danio's en rasbora's komen in zoveel maten en kleuren voor dat voor elke liefhebber en aquariumgrootte wel een passende soort bestaat. Een vuistregel is dat een vis minimaal tien keer zijn eigen lengte moet kunnen zwemmen. Een vis die 8 cm groot wordt, moet dus een aquarium van tenminste 80 cm hebben. De meest voorkomende barbelen zijn echter zeer actief en daarom voorzie je best een groter aquarium. Sommige barbelen zijn onverdraagzaam en bijten andere vissen, vooral in te kleine of overvolle aquaria.

3.1.1 Gezelschap

Barbelen, danio's en rasbora's zijn geen uitgesproken schoolvissen, maar leven wel altijd met een aantal dieren van dezelfde soort samen. Hoe groter het aquarium, hoe meer vissen van dezelfde soort je kan houden. Probeer niet te veel verschillende soorten samen te zetten. Barbelen kunnen andere vissen gemakkelijk overheersen.

In een school barbelen kunnen de mannetjes elkaar het leven zuur maken en ook te intensief de vrouwelijke dieren najagen. Kies daarom een klein aantal vissen van dezelfde soort en hou niet meer dan één of twee soorten barbelen samen. Veel ruimte, dichte beplanting en schuilplaatsen zijn gewenst.

Kleine barbeelsoorten zoals de sherrybarbeel, prachtbarbeel en danio's zijn geschikt om in een gezelschapsaquarium met rustigere soorten te houden.

3.1.2 Water

De meeste soorten geven de voorkeur aan neutraal tot lichtjes zuur (pH 6,5) water. Daarom moet je weten wat de ideale waterwaarden zijn voor de soort die je wenst te houden. Controleer het leidingwater en corrigeer eventueel de waterwaarden.

Om het water zuurder te maken kan je een waterverbeteraar toevoegen. Die kan je kopen in de aquariumspeciaalzaak. Ook elzenproppen of kienhout aan het water toevoegen is gunstig.

Schommelingen in de waterwaarden geven veel stress aan de vissen. Probeer dit dus te vermijden. Voeg daarom de waterverbeteraar eerst in een emmer bij het water waarmee je gaat verversen, en laat die één dag staan. De chemische reactie gebeurt dan in de emmer. Daarna voeg je tijdens de waterverversing gelijkmatig het water met de verbeterde samenstelling toe.

3.1.3 Bodembedekking

Barbelen van de *Puntius*-soorten, zoals de vijfstreepbarbeel of de sherrybarbeel, woelen graag in de bodemlaag. Voor hen is een zachte bovenlaag van zand aan te raden. Voor andere soorten maakt de bodembedekking weinig uit. Kies voor een flinke laag zand en gemengd grind van minstens 7 tot 10 cm voor een goede basis voor de aquariumplanten. Een donkere kleur grind of zand laat de kleuren van de vissen beter tot hun recht komen en geeft de vissen rust.

3.1.4 Verwarming

De barbelen die in aquaria gehouden worden, zijn tropische vissen. Daarom heb je een verwarmingselement nodig. Iedere soort heeft zijn eigen ideale temperatuur. Gemiddeld ligt die tussen 22 en 28 °C. Voorzie een thermometer in het aquarium om de watertemperatuur te controleren. Zet de verwarming uit tijdens werkzaamheden in het aquarium, want anders kan die kapotgaan of verbranden.

3.1.5 Filter

De meeste soorten komen oorspronkelijk uit traag stromend water en een lichte waterstroming aan de filteruitgang is daarom voldoende. Voorzie genoeg beweging in het oppervlaktewater, of een luchtpomp voor zuurstof.

Grote barbelen eten graag veel, waardoor ze het water sterk vervuilen. Een goede biologische en mechanische filter is noodzakelijk om het water proper te houden. De grootte van de filter hangt af van het aantal vissen en planten in je aquarium. Vraag hiervoor advies in de aquariumspeciaalzaak of aan ervaren aquaristen.

Ook met de filter moet je geregeld een deel van het water verversen. Onzichtbare afvalstoffen stapelen zich namelijk geleidelijk op in het water. Door wekelijks 1/5de van het aquariumwater te vervangen door proper water, kan je plotse schommelingen in de waterkwaliteit vermijden.

3.1.6 Belichting, planten en schuilmogelijkheden

Zebradanio's (*Brachydanio)* houden van een lichte, zonnige plaats, met langs de randen voldoende verstopplaatsen tussen de beplanting. Andere soorten houden van dichte beplanting en gedempte belichting. Voorzie veel planten om verstopplaatsen te bieden. Aangezien het allemaal actieve vissen zijn, moet er voldoende zwemruimte overblijven. Voorzie een normaal dag-en-nachtritme met 10 tot 12 uren licht. Dit kan geregeld worden door een tijdschakelaar op de lampen aan te sluiten.

Meer informatie over de inrichting van een zoetwateraquarium.

3.2 VOEDING

Barbelen, danio's en rasbora's zijn alleseters en dol op levend voeder. Door regelmatig watervlooien en muggenlarven te geven, kunnen ze hun actieve gedrag goed uiten. Met uitzondering van enkele *Rasbora*-soorten geraken de meeste soorten gemakkelijk gewend aan droogvoer. Let wel op: droogvoer verliest na

opening en na verloop van tijd zijn vitamines. Gebruik daarom liever een klein potje dat vlug leeg is en let op de houdbaarheidsdatum.

Variatie in de voeding is belangrijk voor een goede gezondheid. Wissel daarom het droogvoer één of twee keer per week af met levend voer en diepvriesvoer. Geef verschillende keren per dag een kleine hoeveelheid. Voer slechts zoveel als de vissen in enkele minuten opeten. Restjes van het voer vervuilen het water sterk en te veel voer maakt de vissen te vet. Sterke vissen in goede conditie mogen gerust eens een voermoment overslaan, of een dagje vasten. Als de vissen echter de neiging hebben om te bijten naar andere vissen, dan doe je dat beter niet. Honger kan dit gedrag erger maken.

3.3 VERZORGING

Dagelijks

- Controleer de temperatuur en filterwerking.
- Voer de vissen enkel keren per dag een kleine portie.
- Bekijk of de dieren hun normale gedrag vertonen.

Minstens eenmaal per week

- Controleer de waterwaarden.
- Hevel ongeveer 1/5de van het water af, samen met plantenresten en vuil. Voeg daarna nieuw water toe dat dezelfde temperatuur heeft als het aquariumwater.
- Vervang de vuile filterwatten.

Maandelijks

- Als de filter vuil is, spoel je het filtermateriaal uit. Doe dit tijdens een waterverversing met oud aquariumwater van dezelfde temperatuur. Zo blijven de goede bacteriën in het filtermateriaal aanwezig.

(Half)jaarlijks

- Na 6 tot 12 maanden moet je de lampen vervangen. Ze geven dan minder licht of ze gaan stuk.

4 GEDRAG EN OMGANG MET HET DIER

Barbelen, rasbora’s en danio’s zijn meestal actieve en goed zichtbare vissen die in de middenlaag van het aquarium zwemmen. De grotere soorten barbelen kunnen overheersend zijn en die hou je daarom beter alleen maar met andere grote vissen. De kleine soorten zijn vaak iets rustiger. Hoewel ze meestal geen dichte school vormen, moet je de vissen wel in groepen houden. Het zijn leuke vissen voor iemand die graag naar vissen kijkt: deze soorten komen vrijwel allemaal gemakkelijk naar de voorgrond en zijn niet schuw.

Als je de vissen wil vangen, dan kan je een vangklok of een net gebruiken. Zet eerst een bak of transportzak klaar en vul deze half met water uit het aquarium. Vang de vissen rustig en breng ze meteen over in de bak of zak. Hou de tijd uit het water zo kort mogelijk zodat de vissen niet te veel stress krijgen. Sluit de bak of zak en zorg dat die half gevuld is met water en half met lucht. Pak het geheel in met isolatiemateriaal zoals bubbelfolie en eventueel krantenpapier. Zo blijft het water op temperatuur en in het donker blijven de vissen rustiger. Transporteer de vissen voorzichtig zodat ze niet te veel heen-en-weer klotsen.

5 GEZONDHEID

5.1 VOORTPLANTING EN BIJHOREND GEDRAG

Het verschil tussen de geslachten zie je niet bij alle soorten even makkelijk. Mannelijke dieren hebben vaak iets helderdere kleuren en een iets slankere lichaamsbouw in vergelijking met vrouwelijke dieren.

De voortplanting eist extra aandacht voor de omgeving. De meeste soorten verkiezen zacht en lichtzuur water voor de voortplanting. Er is veel beplanting nodig om de eieren op af te zetten. De voorkeur gaat naar fijne beplanting zoals *Cabomba* en een dichte onderlaag met *Cryptocoryne*-soorten.

De ouders kan je beter niet bij de eieren en jongen laten omdat ze die zouden kunnen opeten. De kleine jongen moeten eencellige pantoffeldiertjes en daarna artemia-naupliën te eten krijgen. Deze kan je gemakkelijk zelf kweken, vraag hiervoor raad in de aquariumspeciaalzaak of aan ervaren aquaristen. Na enkele weken kan je geleidelijk proberen overschakelen op fijn stofvoeder voor jonge vissen.

5.2 MEEST VOORKOMENDE GEZONDHEIDSPROBLEMEN

Zieke vissen hangen vaak stil, knijpen de vinnen dicht, happen naar lucht en/of bewegen abnormaal. De vinnen van gezonde vissen moeten mooi openstaan en egaal ogen.

Gedragen de vissen zich abnormaal, controleer dan altijd eerst de waterwaarden, de waterkwaliteit, de filtering en de temperatuur van het aquarium. Bij problemen kan je als eerste stap 1/3de van het water vervangen door water met dezelfde temperatuur. Als de vissen naar lucht happen of hoog in het aquarium bij het wateroppervlak hangen, dan is er zeker iets mis. De meest voorkomende problemen zijn:

- **Nitraatvergiftiging**
  Symptomen: diepe kleuren en snelle of zware kieuwbewegingen.
  Vervang meteen 1/3de van het water met water met dezelfde temperatuur. Doe dat nog eens enkele uren later. Controleer onmiddellijk de filterwerking en kijk of er geen rottend afval in het water ligt. Let op, vergiftiging is ook mogelijk door te hoge nitriet- of ammoniumconcentraties.
- **Foutieve pH-waarde**
  Symptomen: de vissen schieten door de bak of zijn compleet apathisch.
  Vervang meteen 1/3de van het water met water met dezelfde temperatuur. Herhaal dit na enkele uren. Zoek de oorzaak van de pH-verandering.

Niet alleen afwijkende waterwaarden, maar ook tal van kiemen en parasieten kunnen ziektes veroorzaken. Raadpleeg een gespecialiseerde dierenarts voor vissen. Let op als je medicatie geeft: verwijder altijd eerst de actieve kool uit de filter want anders haalt die de medicatie uit het water. Na een medicijnenkuur ververs je een deel van het water en filter je over actieve kool om de laatste restjes medicatie te verwijderen. Hou er rekening mee dat sommige medicijnen dodelijk zijn voor garnalen of kreeften.

Bij ziektes raadpleeg je best een dierenarts of vraag je raad aan een aquariumspecialist. De meest voorkomende aandoeningen zijn:

- **Witte stip**
  Symptomen: de vis heeft letterlijk witte stippen op de schubben en vinnen. Vaak zijn ze lusteloos en eten weinig.
  Vaak zijn slechte leefomstandigheden de oorzaak van een uitbraak. Verbeter de waterkwaliteit en behandel met geschikte medicatie volgens advies van je dierenarts.

- **Buikwaterzucht**
  Symptomen: De schubben staan open, zoals een dennenappel, en de ogen puilen uit.
  Vaak zijn slechte leefomstandigheden de oorzaak van een uitbraak. Verbeter de waterkwaliteit en behandel met geschikte medicatie volgens advies van je dierenarts.
- **Vinrot**
  Symptomen: de randen van de vinnen vervallen, ze hebben vaak witte randen. De vinnen worden steeds korter. Controleer of er geen andere vissen aan de vinnen bijten.
  Vaak is dit een gevolg van een te lage watertemperatuur. Verhoog de temperatuur en behandel met geschikte medicijnen volgens advies van je dierenarts.
- **Vistuberculose, Vis-TBC, VisMycobacterium of VisMB**
  Symptomen: wonden die niet genezen, een opgeblazen vis, afstaande schubben, builen over het hele lichaam, regelmatig een dode vis terwijl de omstandigheden goed zijn.
  Laat de diagnose stellen door een dierenarts. Vistuberculose kan niet afdoend behandeld worden. Het beste is de vis te euthanaseren. Vis-TBC kan een chronisch probleem vormen eens je het in je aquarium hebt. Het is bijna niet weg te krijgen zonder het aquarium volledig leeg te halen en opnieuw te beginnen. Vaak is de beste oplossing om de omstandigheden optimaal te houden, zodat de overblijvende vissen voldoende weerstand kunnen bieden. Ze kunnen dan nog lange tijd gezond blijven.
- **Gasvorming**
  Symptomen: de vis zwemt moeilijk en drijft steeds omhoog.
  Als de vissen gulzig eten, kunnen ze te veel lucht opnemen wat gasophoping in de darmen geeft. Na een aantal uur is de lucht verdwenen en kunnen ze weer gewoon zwemmen. Geef het voer net onder het wateroppervlak, zodat de kans kleiner is dat de vissen lucht happen.

6 AANKOOP OF ADOPTIE

Barbelen, danio's en rasbora's komen voor in verschillende soorten. Voor ieder aquarium is er wel een geschikte soort beschikbaar. Hou er rekening mee dat sommige soorten erg agressief kunnen zijn of zeer groot kunnen worden. Als je een jonge vis koopt, dan is het belangrijk te weten hoe groot de soort kan worden.

Voor je de vissen koopt, moet je over een aantal punten nadenken:

- Heb je een geschikt aquarium voor de soort die je wil houden?
- Zijn de medebewoners in het aquarium bestand tegen deze actieve soort?
- Heb je niet al soorten met hetzelfde territorium, waardoor conflicten kunnen ontstaan?
- Kan er iemand de vissen verzorgen als je op vakantie bent?
- Kan je, afhankelijk van de soort, 3 tot 15 jaar voor de vissen zorgen?
- Weet je hoe je een aquarium moet onderhouden?
- Wil je 20 euro per maand betalen aan elektriciteit, water en visvoer?

Alvorens vissen te gaan kopen moet het aquarium opgestart zijn. De filter heeft tijd nodig om goed te gaan werken. Start je aquarium minstens enkele weken op **voordat** je vissen gaat kopen.

De meeste soorten zijn gemakkelijk verkrijgbaar in dierenwinkels en aquariumspeciaalzaken. Wil je speciale soorten of vissen om mee te kweken, koop dan vissen aan via een aquariumclub of vereniging van liefhebbers. Koop alleen vissen die er gezond uitzien, met gladde vinnen, een heldere glans en blinkende ogen. Koop alleen vissen als je zeker weet hoe je ze moet verzorgen en dat ze in je aquarium passen.

Wees kritisch en durf vragen te stellen. Als koper ben je verantwoordelijk voor een goede keuze. Koop geen zwakke of zieke dieren, zo hou je foutieve handel in stand. Let goed op of de dieren geen verwondingen of

vervormingen hebben. Als je verwaarloosde dieren opmerkt, dan kan je dit melden bij Dierenwelzijn Vlaanderen via het Meldpunt verwaarloosde en mishandelde dieren.

Lees alles over de aankoop, het transport en de introductie van nieuwe vissen in het aquarium.

7 KOSTEN

Barbelen, danio's en rasbora's koop je vanaf 2,50 tot 15 euro per vis, afhankelijk van de beschikbaarheid van de soort. Koop van deze scholenvis altijd vijf of meer exemplaren.

De maandelijkse kosten bedragen ongeveer 20 euro, inclusief het voer, de hogere water- en elektriciteitsrekening. Als je gaat kweken met de vissen, dan kan dit bedrag oplopen.

De aankoop van het aquarium en toebehoren is een eenmalige investering.

Richtprijzen voor de aankoop van een zoetwateraquarium met toebehoren (filter, lampen, …):

Lengte van het aquarium	Kostprijs
40 cm	Vanaf 45 euro
60 cm	Vanaf 100 euro
80 cm	Vanaf 200 euro
100 cm	Vanaf 275 euro
120 cm	Vanaf 375 euro
150 cm	Vanaf 700 euro

Meer informatie over de kostprijs van een zoetwateraquarium.

Postadres
Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
vlaanderen.be/dierenwelzijn